

КИЄВО-СВЯТОШИНСЬКИЙ РАЙОННИЙ ВІДДІЛ НАРОДНОЇ ОСВІТИ
РАЙОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ

ЗЕРНА ДОСВІДУ

(матеріали до серпневої
конференції вчителів)

м. Київ

Б. О. Зайчук
директор Білогородської середньої школи

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ І
ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ

Не діялись на досить помітні успіхи в системі виховання школярів, до цього часу ще залишається не вирішеними багато життєво важливих проблем з цього питання. Зокрема, недостатньо скоординована діяльність школи, сім'ї і сільськогосподарських підприємств по професійній орієнтації учнів, школярів; недостатньо знайомається з сучасною технологією сільськогосподарського виробництва і т.д.

З урахуванням всіх цих питань ми й розробили цілий ряд заходів, що забезпечують систему роботи по трудовому вихованню та профорієнтації школярів, трудовлаштуванню випускників школи.

Перш за все в тісній співдружності з місцевим радгоспом ім. 60-річчя Великого Жовтня, партійною, комсомольською, профспілковою організаціями педагогічний колектив спрямовує свою діяльність на корінний перелом у поглядах учнів і батьків на сільськогосподарську працю.

Для цього нам необхідно реально показати школярам досягнення сучасного сільського господарства, навчити їх грамотно господарювати на землі, шукати найбільш раціональні шляхи і методи підвищення сільськогосподарського виробництва.

Важлива роль у підготовці школярів до сільськогосподарських професій належить учнівській виробничій бригаді, яка є організованою школою трудового загартування молоді, виховання грамотних господарів землі.

Характерним для діяльності учнівської бригади є тісні зв'язки з вищих трударів з вченими і наставниками - майстрами високих врожаїв, використання передового досвіду і комплексна механізація. З допомогою радгоспу ім. 60-річчя Великого Жовтня в школі створена неопанована навчально-матеріальна база. В розпорядженні учнів кабінет тракторної справи, два трактори, навчальні майстерні, теплиця і гаражі для зберігання техніки.

За учнівською бригадою радгосп закріпив 25 га землі, тут школярі проводять цілковиту дослідницьку роботу по вирощуванню помідорів з мінімальними затратами ручної праці, пізнають секрети високих врожаїв, одержують справжнє трудове загартування.

Трудове навчання в школі організовується по тих напрямках, які найбільш актуальні для радгоспу. Наприклад, в цьому році змінено профіль виробничого навчання для ділячок 9-10 класів і зараз вони вивчають справу майстрів закритого ґрунту - професія вкрай необхідна для нашого радгоспу.

Навчання проходить за програмою, розробленою вчителем виробничого навчання Ватанським Василем Максимовичем (до речі, бувши головним агрономом радгоспу), яка погоджена в науководослідному Інституті педагогіки УРСР і зараз апробується в школі.

Важлива роль в трудовому вихованні школярів належить наставництву, шефству передовиків радгоспу.

Наставники діляться з учнями досвідом роботи, знайомлять з методами одержання високих врожаїв, виходять в них інтерес до праці хліборобів.

Багато сил і енергії віддають наставницькій роботі Мужанов М.М., заступник директора радгоспу; Плахотняк Я.Е., головний агроном радгоспу; Марковець Н.І., бригадир бригади кормового виробництва; Дука Л.О., начальник дільниці №2; Михайлик Анатолій, бригадир бригади закритого ґрунту, секретар комсомольської організації радгоспу та ін.

Шефи-бригади комуністичної праці, комсомольсько-молодіжні колективи закріплені за окремими класами. Школярі разом з

годами беруть участь в проведенні вечорів, традиційних свят, спортивних змагань і інших заходів.

Співдружність з наставниками і виробничими колективами звільняє на все системно виховної роботи в школі. В стінній газеті "Шкільне життя" постійно дається інформація про життя радгоспу, оформлено стенд "Наші батьки - передовики виробництва".

Тісний зв'язок встановлено між комсомольськими організаціями школи і радгоспу, ділова співдружність яких здійснюється завдяки активній трудовій діяльності всіх комсомольців. Вони організовують і проводять спільні вечори відпочинку, трудові зміни, зустрічі з видатними людьми і т.д.

Значну роль по закріпленню молоді в сільськогосподарському виробництві відіграє радгосп. В господарстві використовуються сили молодих працівників на тих ділянках роботи, де органічно поєднуються актуальні проблеми науково-технічного прогресу з необхідностями вваків і дівчат. Керівники радгоспу постійно турбуються про те, щоб молодь працювала на новій техніці, одержувала допомогу від досвідчених наставників, користувалась певними пільгами: гарантованою оплатою праці, додатковими днями відпочинку, можливість продовжувати навчання в технікумах і Інститутах.

Все це підносить авторитет сільськогосподарських професій і тому з кожним роком все більше випускників залишається працювати в рідному радгоспі.

цієї роботи найактивнішу участь беруть не лише вчителі, а й батьки і працівники виступі.

Велике значення для виховання школярів мають шефські зв'язки з заводом "Іскра". Уже багато років підтримуються ділові контакти школярів з робітниками заводу. Шефи часто бувають на класних зборах, виховних годинах, разом готують і проводять тематичні вечори, зустрічі, походи. Між комсомольсько-молодіжними колективами заводу і класними комсомольськими організаціями проводяться соціалістичне змагання. В умовах змагань передбачено відношення до праці і навчання, якості роботи, громадсько-політична активності і взаємодопомога в колективі. Десять піонерських загонів мають вожатих-виробничників.

Інженери Радіо А.В. і Климченко В.І. організували і проводять заняття секції з тенісу. Її підвдуть близько 60 учнів.

Робітники заводу організували також роботу сурістсько-краєзнавчого гуртка, до якого в основному були залучені учні, що люблять "віль мандрувати". Вони стали брати участь в підготовці і проведенні багатоденних і далеких походів, які потребували не лише фізичної досконалості, а й вивчення документальних історичних матеріалів про населені пункти, через які пролягав маршрут походу, потребували знання географії. Кожен підліток, що брав участь у поході, мав доручення, свій щоденник - все це допомагає привернути увагу і сили цих дітей до здобування знань, до фізичного і розумового самоудосконалення.

Основою, на якій ґрунтується виховання школярів, є підготовка їх до активної трудової діяльності.

Протягом кількох років на базі сусідніх радгоспів працює шкільний табір праці і відпочинку старшокласників "Червоні вітрила". У цьому році табір працював на базі радгоспу "Музичанський". В ньому оздоровлено 250 учнів. Вожатими в таборі працювали молоді робітники заводу "Іскра".

Як переконливо показує практика, тільки у тісній співдружності школи, сім'ї і громадськості можна досягнути успіхів у вихованні нової людини.

І хоч у нас ще дуже багато невирішених питань, ми, до доброї міри можемо констатувати, що досягди певних успіхів. Школа працює без другорічників, підвищилась якість знань, учнівський колектив став організованішим, сім'я активним у громадському житті та суспільно-корисній роботі. Багатьма випускниками школи ми можемо по справжньому гордитись.

О.К.Турчин.

директор Боярської середньої школи №

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАЦІ ШКОЛЯРІВ

В сучасних умовах вихання у школярів відповідального ставлення до навчання є одним з актуальних проблем педагогіки. Головною умовою успішного її вирішення є прищеплення учням інтересу до знань, до навчання взагалі і до кожного конкретного предмета зокрема.

Основною випробуваною формою організації навчання, виховання у школярів високої ідейно-моральних якостей є урок. Ми намагаємось раціонально використовувати кожну хвилину уроку, не рахуватись з часом, витраченим на навчання дітей, виконувати завдання, що розвивали б вміння самостійно працювати з підручником і інших, насамперед довідкових, літературою, проводити передбачені програмові лабораторні роботи, тому що це шлях до озброєння всіх школярів такими знаннями, які вони будуть не лише застосовувати, а й примножувати в майбутньому трудовому житті.

Враховуючи творчі можливості нашого колективу, під керівництвом науково-дослідного Інституту педагогіки, ми проводимо експериментальну роботу по питанню удосконалення методів активізації самостійної роботи учнів. Ми прагнемо сформулювати в учнів уміння творчо використовувати набуті знання для вирішення життєвих завдань шляхом залучення їх до самостійної роботи.

Наприклад, вчитель біології Мартиненко Д.Н. домагається ефективності навчальної праці учнів, ставлячи перед ними такі завдання:

- робота з підручником:

- а/ поділити певний текст підручника на частини і дати назву кожній,
- б/ узагальнити матеріал підручника по заданій схемі,
- в/ дати відповіді на питання, на які в тексті немає прямої відповіді,
- г/ пояснити певний малюнок підручника,
- д/ заповнити таблицю, користувачись текстом підручника і т.д.

- проведення лабораторних робіт:

- а/ визначення елементів певних органів рослин,
- б/ дослідження під мікроскопом з послідовним виконанням малюнка;
- проведення дослідів в домашніх умовах;
- проведення і оформлення фенологічних спостережень;
- написання анотації до навчальних кінофільмів;
- з малюнків, що відображають етапи певного процесу, відібрати один, що відображає головний етап процесу і т.д.

Значну кілкість інформації уроку учні засвоюють свідомо, шляхом самостійної роботи над певним текстом, що є одним з дієвих засобів їх розумового розвитку.

У школі часто розпочинається урок з вивчення нового матеріалу. Адже загальновідомо, що продуктивність навчальної праці учнів вища в першу половину уроку, а тому вчителі прагнуть ефективно використовувати цей фактор.

У багатьох випадках учні опрацьовують матеріал шляхом самостійного читання на уроці, вчитель пояснює лише ту інформацію, яку, на його думку, не можуть опанувати школярі власними силами. Підвищення продуктивності навчальної діяльності учнів спри- яє також кабінетна система навчання. Нагромадження достатньої

кількості навчальної літератури і дидактичного матеріалу в школі дозволяє забезпечити ними на уроці кожного учня. Це дає змогу широко практикувати самостійне вивчення матеріалу. Так, у кабінеті російської мови та літератури /завідувач Мазнева М.П./ є в розрахунок майже на кожного учня класу свої всі письменики, що вивчаються за програмою. Тому значну частину художніх текстів учні опановують у класі під керівництвом вчителя.

У старших класах вчителі широко користуються методом семінарських занять. При цьому значна увага приділяється співвідношенню навчальної роботи учнів на уроці і в позаурочний час. Так, наприклад, урок з суспільствознавства в 10 класі /вчитель Бриковський П.С./ "Планомірний розвиток народного господарства при соціалізмі". В процесі підготовки до уроку учні одержали завдання в огляді запитань:

1. Чи діє закон планомірного пропорційного розвитку господарства в умовах капіталістичного суспільства. Обґрунтувати свою думку.

2. В чому переваги планового ведення господарства. Ознайомитись з порядком планування, організації праці на швейському підприємстві.

3. Показати наступність і органічну єдність дев'ятого і десятого п'ятирічних планів. Які відмінні риси десятого п'ятиріччя.

4. Попросити керівника швейського підприємства розповісти про принципи сучасного планування і про їх досвід господарювання по новій системі.

5. Підготувати таблиці, діаграми виконання планів дев'ятого і десятого п'ятиріччя швейським підприємством.

6. В процесі роботи використати матеріали ХХ з "Ізду КПРС і ХХ з "Ізду Компартії України, доповідь Л.І. Брежнєва "Великий ковчезь і прогрес людства", газетний і довідковий матеріал.

Такі уроки-семінари і підготовка до них дають можливість учням поглиблено засвоювати значну інформацію, а також, що теж не менш важливо, формують в них навички виступу перед аудиторією.

Уміння самостійно працювати - це насамперед наявність навичок добору додаткового допоміжного матеріалу, користування енциклопедичними довідниками, словниками і т.д. Тому ці навички ми намагаємось виробити в учнів, починаючи вже з третього класу. Цьому сприяють і бібліотечні уроки, і слімлиди, конкурси, які систематично проводяться в школі.

Активно працює в школі постійно-діючий семінар для учнів "Вчись вчитися", метою якого є озброєння учнів навичками самостійної роботи.

У цьому навчальному році, наприклад, в програмі роботи семінару були наступні питання: "Вчись вчитися - вчись думати", "Робота з книгою" "Як складати тези і конспекти", "Каталог - джерело інформації", "Техніка розумової праці" і т.д.

Практичних навичок самостійної роботи учні набувають також і в предметних гуртках. Кожен гурток протягом року готує відповідні відповідні предмети.

Традиційними в школі стали громадські огляди знань, турніри допитливих, академії.

Робота по підвищенню продуктивності праці учнів сприяє успішній підготовці школярів до життя, виконує в них активну громадську позицію. В школі значно підвищується успішність учнів, зріє потенціал відомого відношення до навчання.

Г.М.Давидів

**заступник директора по навчально-виховній
роботі Вишньовської середньої школи №3**

**НАВ ДОСВІД РОБОТИ ЗА
КАБІНЕТНОЮ СИСТЕМОЮ
НАВЧАННЯ**

Лише кабінетна система навчання може розв'язати проблему розширення можливостей вчителя: з меншими затратами часу більш стисло і глибоко передати навчальну інформацію, підвищити наукову організацію праці вчителів і учнів, повніше використати передбачений новими програмами принцип активізації розумової діяльності і розвиваючого навчання.

На I вересні 1977/78 навчального року в нашій школі були створені і діяли лише чотири навчальні кабінети. Тому перед нами постало першочергове завдання створити нові кабінети, з тим, щоб повністю перейти на кабінетну систему навчання. З цієї мети було проведено ряд важливих заходів, які допомогли за недовгий короткий час /чотири місяці/ розв'язати поставлене перед колективом завдання.

Було створено робочу групу сприяння переходу на кабінетну систему, яку очолив директор школи Іцковський Г.І. До складу групи входили: заступники директора, голова МК, члени виробничої комісії МК, інші вчителі. Ця група веде наполегливі пошуки найбільш раціонального розв'язання, зокрема, таких завдань:

1. Розміщення кабінетів.
2. Складання двох варіантів розкладу уроків.
3. Комплектація кабінетів відповідними меблями і технічними засобами навчання.
4. Організація чергування в кабінетах.
5. Обозначки чергового вчителя і чергового класу по школі.
6. Координація роботи вчителів, що працюють в одному кабінеті.
7. Організація руху учнів по школі при переході з кабінету в кабінет та ряд інших питань.

З цими завданнями колектив, в основному, справився і з другого півріччя ми почали працювати за кабінетною системою.

В даний час основну увагу приділяємо ефективності використання кабінетів, зокрема, організації більш раціонального розміщення в них навчально-наочних посібників, дидактичних і технічних засобів навчання.

Наприклад, в кабінеті фізики в передню стінку-перегородку між лабораторією зручно і компактно вмонтовано розкладну дошку з магнітним вставком, телевізор, кіноекран, екран денної проекції, універсальний лабораторний штит живлення, а задня стінка - місце для зберігання таблиць, діапроектора "ЛЕНІ", магнітофона і інших статичних засобів.

Керівництво технічними засобами - автоматичне, що дає можливість оперативно поєднувати живе слово вчителя з зображеннями ілюстраціями.

У кабінеті російської літератури /завідувач кабінетом Аплєв Ю.З./ створено всі умови для проведення уроків з комплексним використанням наочних посібників і технічних засобів навчання за допомогою дистанційного управління, які органічно вписалися в інтер'єр кабінету. Хороша добірка методичної літератури, літературно-художні видання, фонохрестоматії, діафільми, діапроектори, плакатки, магнітофонні записи розвізані вдало, зручно, зі смаком. Ціля Захарівна чітко веде каталог тематичних папок з розвитку мови учнів, ілюстративного газетного і журнального матеріалів і ін. Все навчально-наочне обладнання облікується в тематичній картотеці, яка допомагає швидко і якісно підготуватись до уроку.

Одним з центрів навчально-виховної роботи став також кабінет російської мови та літератури, яким керує Орлова Антоніна Данилівна. Кожного дня робота в кабінеті продовжується і після занять. Учні готуються тут до уроків, політінформації, проводять конференції по прочитаних книгах, кінофільмах.

Матеріалами кабінету користуються не лише вчителі російської мови та літератури, а й вчителі інших предметів. На базі кабінету в цьому навчальному році проведено відкриті уроки для керівників методичних об'єднань російської мови та літератури, директорів та заступників директорів по навчально-виховній роботі шкіл району.

Обладнання кабінету англійської мови /завідувача кабінетом Мохор Л.П./ персонідує головну мету - допомагати учням у вивченні мови, виховувати їх в дусі радянського патріотизму, вірності Батьківщині і Комуністичній партії, в дусі інтернаціоналізму і поваги до інших народів.

Передня стінка кабінету - демонстраційна. Тут вміщено настінний календар з датами червоного календаря у супроводі списку на англійській мові, який готують самі учні, та ілюстрацій.

В кабінеті розташовані також змінені експозиційні матеріали до уроків, виставка кращих учнівських робіт. На базі кабінету працює ляльковий театр англійською мовою. Це одна з багатьох форм роботи по прищепленню любові до іноземної мови, по вихованню художнього смаку, по загальному естетичному вихованню учнів.

Для обміну досвідом роботи, а також з метою контролю, практикуємо систематичне проведення нарад завідувачих з одного з навчальних кабінетів - це допомагає питанням кабінетної системи навчання постійно тримати в полі зору.

Нідоумки першого навчального року свідчать про значну перевагу кабінетної системи навчання. Кабінетна система дозволяє вирішити багато проблем шкільного життя. Це, передусім, підвищення ефективності уроків, удосконалення педагогічної майстерності вчителів, покращення якості знань учнів, вирішення проблеми "важких дітей" і т.д.

В якості значно підвищується успішність учнів. Всі вони виступають, половина навчається на "4" і "5".